γος νὰ πάῃ ὁ Παῦλος νὰ πνιγῇ μαζί της, γιὰ νὰ μὴ μάθῃ αὐτὴ τὸ θάνατο), δὲ θέχε ἡ ζωὴ καμμιὰ ἄλλη ἀξία γιὰ τὴ Μίνα; Ὁ Παῦλος εἶχε δίκιο νὰ νομίζῃ πῶς δὲν τὸν ἤδενε μ' ἐκείνη ἄλλος κανεὶς δεσμός, πῶς τἄνθη δὲ θέχαν πιὰ θέλγητρο γι' αὐτὴ κ' ἡ θάλασσα καμμιὰ ὀμορφιά ; Καὶ τὸ δικό του καλλιτεχνικὸ ὄνειρο δὲ θαΰρισκε ἄλλη ὑποκίνηση, ἂν ἡ ἀγαπημένη του δὲν μποροῦσε πιὰ νὰ θρέφῃ καναρίνια, ποὺ νὰ τοὺς χτίζῃ μαυσωλεῖα, ὅταν πεθαίνουν ; Ἡ ἀγάπη τῆς Μίνας δὲν μποροῦσε νὰ τοῦ δώσῃ στήριγμα, παρηγοριά ; Ὁ Μάρκος Ζόλας τοῦ τὴ θύμησε, ὥστε νὰ μὴ μπορῇ κανένας νὰ ὑποθέσῃ πὼς τὴν ξέχασε. Λοιπὸν τὸ φῶς, ποὺ γεμίζει τοὺς πόρους καὶ πλημμυρεῖ τὴν ψυχὴ καὶ τὴν ἀνυψόνει σὲ «Θεότητα», εἶναι μοναχὰ τὸ φῶς τῆς δόξας καὶ τοῦ πλούτου ;

Τὸ κοινό, χειροκροτῶντας τὸ δρᾶμα, κ' ἡ κριτική, ἐπικροτῶντας το, εἶπαν «ναί» σ' ὅλες αὐτὲς τὶς ἀπορίες. Δὲν τοὺς γεννήθηκε μὲς τὴν ψυχὴ καμμιὰ ἀντίθεση, καμμιὰ ἀντιλογία. Ὅσο ἔμαθα, μονάχα μιὰ φωνὴ διαμαρτυρίας σηκώθηκε. Ἡ φωνὴ μιᾶς γυνεῖκας. Φυσικὰ μόνο μιὰ ὀμόφυλη τῆς Μίνας ἔπρεπε νὰ νιώσῃ πρώτη τὴν ταπεινωσή της, νἀγανακτήσῃ μέσα της καὶ νὰ φωναξῇ : Ποῦ φέρνετ' ἔτσι τὴν Ἑλλάδα, στὸ νεκροταφεῖο ; Σύγχρονα ἡ ἴδια γυναίκα ἔδωσ' ἕνα δρᾶμα. Δὲν τὸ εἶδα. Τὴν ἀνάλυσή του εἶδα μόνο καὶ δὲν τὸ κρύβω : Εἶναι ἡ πρώτη ἐπαναστατικὴ κραυγὴ στὴν κοινωνία μας τὰ τελευταῖα χρόνια.

Ὁ Παλαμᾶς στὸ ἄρθρο του, ἀπὸ τὸ ὁποῖο δανείστηκα τὰ λόγια ποὺ σημείωσα ἀρχίζοντας, ἐκφράζει τὴν ἰδέα πὼς εἶν' ἀδύνατο νὰ μὴ σχηματισθοῦν καὶ στὴν κοινωνία μας «κύκλοι αἰσθαντικῶν....γνωστικῶν, ἀρκετοὶ νὰ ὑποστηρίξουν τἀληθινά, νὰ ἐγκαρδιώσουν τὰ ὄμορφα καὶ νὰ κρατοῦνε τὸν ποιητὴ στὸ θρονί του». Συμφωνῶ καὶ τὸ ἐλπίζω Σ' ἕνα διστάζω μοναχά· μοῦ φαίνονται σὰ νὰ μὴν εἶνκι ἀρκετοὶ αὐτοὶ οἱ κύκλοι γιὰ νὰ ἐγκαρδιώσουν καὶ νὰ κρατήσουν τὸν ποιητὴ στὸ θρονί του. Αὐτὸ χρειάζεται μιὰ βάση βαθύτερη, πλατύτερη, στεριότερη. Κι αὐτὴ ἕνας λαὸς μπορεῖ μονάχα νὰ τὴ δώσῃ. Ἐκεῖ ποὺ ψάχνουμε νὰ πλάσουμ' ἕναν τέτιο κύκλο, δὲ θὰ τὸν εὕρουμε.

Σ' ἕνα βιβλίο, ποὺ ἔθγαλε αὐτὲς τὶς μέρες ὁ Μάξ Μπούκαρτ, πρώην διευθυντὴς τοῦ αὐλικοῦ θεάτρου τῆς Βιέννας, τοῦ περίφημου Μπουργτεάτερ, διαβάζω τὰ ἀκόλουθα :

«Τὸ καλλίτερο κοινὸ ποὺ γνώρισα, εἶναι τὸ κοινὸ ἀπὸ μορφωμένους ἀνθρώπους τῆς μεσαίας τάξης μὲ μικροὺς ὑλικοὺς πόρους, δηλ. ὑπάλληλους, δασκάλους, ἐμπόρους, φοιτητὰς καὶ ἡ ἐργατικὴ τάξη. Ὅταν διεύθυνα τὸ Μπουργτεάτερ ἔδωσα πολλὰ χρόνια κατὰ συνέχεια ἀπογεματιανές, κυριακάτικες παραστάσεις κλασσικῶν ἔργων κ' οἱ παρατηρήσεις σ' αὐτὲς μ' ἔκαμαν νὰ λυποῦμαι ποὺ δὲν μποροῦσα νὰ δίνω ὅλες τὶς «πρῶτες» ἐμπρὸς σ' ἕνα τέτιο κοινό. Τὸ κοινὸ ἀπὸ ἐργατικοὺς ἀποκλειστικὰ τὸ γνώρισα ἐπίσης καὶ τὸ ἐκτίμησα στὶς ἀναγνώσεις ποὺ ἔκαμα στὰ σοσιαλιστικὰ σωματεῖα τους. Τοὺς διάβασα ὄχι μονάχα δράματα, ἀλλὰ κι ἄλλα φιλολογικὰ προϊόντα, ποιήματα καὶ διηγήματα καὶ χρωστῶ νὰ ὁμολογήσω πὼς πρώτη φορὰ εἶδα κοινὸ μὲ τόση ἀντίληψη καὶ τόσο ἀληθινὸ γοῦστο. Γιὰ δοκιμὴ ἐδιάθεσα μπροστὰ σ' ἐργατικοὺς κύκλους ἕνα διήγημα τοῦ Γότφρειδ Κέλλερ, τοὺς «Δίκαιους χτενάδες». Οἱ τρεῖς καλφάδες τῶν χτενάδων ἀνήκουν στὸ ἴδιο κοινωνικὸ στρῶμα μὲ τὸ περσότερο μέρος τῶν ἀκροατῶν μου. Κι ὁ ποιητὴς δὲν τοὺς ἐξιδανίκεψε διόλου, ἀλλὰ σατύρισε πικρὰ ὅλες τὶς ἀδυναμίες καὶ τὰ ἐλαττώματα, ποὺ ἔχουν αἰτία τὴν κοινωνικὴ θέση τῆς τάξης τους. Ὅταν καυτηριάζει κανένας τὶς ἀδυναμίες τῆς τάξης τους μπροστὰ σὲ ἀνθρώπους, ποὺ ἀνήκουν σὲ ἀνώτερη κοινωνικὴ σραῖρά, τοὺς βλέπει νὰ τσινίζουν καὶ νὰ πειράζουνται. Σ' αὐτοὺς ἐδῶ οὔτε σημάδι δυσαρέσκειας· ἀπεναντίας κάθε κωμικὸ χρωμάτισμα προκαλοῦσε τὰ γέλοια. Εἶταν ἄνθρωποι ποὺ οὔτε φαντάζονταν πὼς οἱ ἀστοί, ποὺ παρακολουθοῦσαν μ' εὐχαρίστηση τὰ συμβαίνοντα ἀπ' τὸ παράθυρο, θἀπαιζαν στὸ τέλος θλιβερώτερο ρόλο ἀπὸ ὅτι οἱ τρεῖς χτενάδες σ' ὅλο τὸ διήγημα. Ὅταν ὅμως αὐτὸ ἔφτασε στὸ σημεῖο ποὺ ὁ ποιητὴς τὸ δείχνει καθαρά, τὸν ἐκατάλαβαν ἀμέσως κ' ἐξέσπασαν σ' ἀκράτητο ἀναγάλιασμα».

Καὶ συλλογίζουμαι : Ἂν δοκιμάζαμε κ' ἐμεῖς, ἂν ἀποφάσιζε κανένας νὰ διαβάσῃ μπροστὰ σὲ κύκλους ὁμοίους λ.χ. τὸ «Θάνατο τοῦ Παλληκαριοῦ» τοῦ Παλαμᾶ, τὸν «Ἀφωρεσμένο» τοῦ Καρκαβίτσα, τὶς «Ἱστορίες» τοῦ Βλαχογιάννη ; Ἡ δική μου ἀργατιὰ θἄδειχνε τάχα λιγότερη ἀντίληψη ἀπὸ τὴ βιενέζικη ; Ἢ ἂν ὁ κ. Οἰκονόμου δοκίμαζε νὰ δώσῃ λαϊκὲς ἀπογεματιανὲς στὸ θέατρό του μὲ δράματα δικά μας, ἡ τάξη αὐτὴ δὲ θἄταν ἱκανὴ νὰ τὰ ἑνοήσῃ ; Γιατί νὰ μὴ δοκιμαστῇ, νὰ ζητηθῇ σ' αὐτὴ τὴν τάξη τὸ κοινό μας ; Ποιός μᾶς τὸ λέει πῶς δὲ φωλιάζει μέσα του ὁ πυρῆνας ποὺ ζητᾶμε ; Πολλοί, τὸ ξέρω, θὰ γελάσουν. Ἡ τέχνη εἶν' ἀριστοκρατικὴ θὰ μ' ἀπαντήσουν. Κ' ἐγώ, θαρρῶ, γελιοῦνται αὐτοί. Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου σὲ ξένους τόπους. Τὸ αἴσθημα τῶν ποιητῶν ζεῖ μόνο στοῦ λαοῦ τὰ πλήθη· ἐκεῖ ὅπου βλασταίνει αὐτό, ἐκεῖ βρίσκει καὶ τὸν πιὸ γνήσιο ἀντίλαλό του. Κ' ἡ δική μας τέχνη, ὅσο μικρὴ κι ἂν εἶναι, ὅπου εἶν' ἀληθινή, ἀπὸ κεῖ πηγάζει κ' ἐκεῖ μονάχα θἀπηχήσῃ στὴν ψυχή, θὰ νοηθῇ, θἀγαπηθῇ καὶ θἀνυψώσῃ. Μπρὸς σὲ κοινὸ λαϊκό, παιζόμενοι οἱ «Κοῦρδοι» τοῦ Καμπύση δὲν τὸ πιστεύω νὰ κριθοῦν, ὡς ἄκουσα πρὸ χρόνων νὰ τοὺς κρίνῃ κάποιος κύριος ἀπ' τὴν καλή μας κοινωνία : «Καλὸ τὸ θέμα, μὰ χρειάζονταν νὰ τὸ πραγματευθῇ ἕνας Βερναρδάκης !»

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Προχτὲς τὸ βράδι μᾶς ἦρθε μεθησμένος....Μόλις βεβαιώθηκε τὸ πρᾶμα ποὺ βγήκατε πρῶτος βουλευτής, τὄστρωσε στὴν μπίρα μὲ κάτι φίλους κ' ἔγινε στουπί στὸ μεθήσι.... Ἔχει χρυσὴ καρδιὰ ὁ Κωστῆς μου....Καὶ σᾶς ἀγαπάει.....Ὤ, σᾶς ἀγαπάει καὶ σᾶς σέβεται σὰ δεύτερο πατέρα του...

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ *(γελαστά)*. Κάτι στὸν πληθυντικὸ ἀρχίνησες καὶ μοῦ μιλᾶς, κυρὰ Στρατίδαινα.....

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ *(μαζωμένα)*. Αἴ, μὰ ξέρετε... Σ' ἕνα βουλευτή....Ὑπουργὸς μεθαύριο....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ*(χαμογελώντας)*.Βέβαια..Βέβαια..

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Καλά, καλά!...Καὶ ἡ Ἀστρούλα;

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ. Ἀλήθεια, δὲν τὴ βλέπω δῶ τὴν Ἀστρούλα....Ποῦ εἶναι ;

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Ξέρετε, κύριε Δῆμο, ἡ καημένη πῆγε στὴν κουζίνα...."Ἔχουμε τὴ σούπα πάνου καὶ νὰ μᾶς συμπαθάτε....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Νοικοκυρούλα, πάντα νοικοκυρούλα.....

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Μὰ καὶ τἄλλο.....Εἶταν πολύωρα δῶ μὰ σὰ σταναχωρεμένη μοῦ φάνηκε...σὰ νὰ χαζοκουβέντιαζε...Οἱ ἀλυσίδες...Οἱ ἀλυσίδες..."Ολο μὲ τὶς ἀλυσίδες εἶχε νὰ κάνει....

Ο ΣΤΡΩΤΟΣ. Ἄ, ναί !...Ξέρω, ξέρω...Τὸ ποίημα ποὺ τῆς ἀρέσει κι ἄλο τὸ λέει...

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Νὰ σᾶς πῶ, φοβήθηκα..... Θἄρρεψα πὼς ἡ Ἀστρούλα....

Ο ΣΤΡΑΤΙΔΗΣ *(φοβισμένα)*. Ἔχει τίποτα τὸ παιδί ;

Η ΣΤΡΑΤΙΔΑΙΝΑ. Ὤχ, καλὲ καὶ σύ !... Τί θὲς νἄχει; Τὰ συνειθισμένα της...Κουβέντες δίχως νόημα..

(Στἄλλο φύλλο τελιώνει).

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κεριακῆς θὰ βγεῖ μὲ δώδεκα σελίδες καὶ θἄχει, ἐξὸν ἀπὸ τὴν ἄλλη ὕλη, καὶ μιὰ πλατιὰ ἱστορικοκοινωνικὴ μελέτη τοῦ Ἕρμονα «Ἡ Φυλή».

— Τὸ βραβεῖο ποὺ προκήρυξε ὁ Σύλλογος τοῦ κ. Βικέλα μὲ παράδες τοῦ κ. Κοργιαλένιου τὸ πῆρε ὁ σοφὸς συνεργάτης μας κ. Λάζαρος Βελέλης. Τὸ θέμα τοῦ διαγωνισμοῦ εἶταν «ὁ Καποδίστριας ὡς ὀργανωτὴς τῆς Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως».

— Ὕστερ' ἀπὸ δυὸ τρία φύλλα θἀρχινήσουμε νὰ τυπώνουμε μιὰ καινούρια κριτικὴ ἐργασία τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη, τὰ «Ἱστορικὰ ξεγυμνώματα».

— Στὸ Βαθὺ τῆς Σάμος παιχτήκανε, στὶς 2 τοῦ Γεννάρη, ἀπὸ τὸ θίασο τοῦ Οἰκονόμου οἱ «Ἀλυσίδες» τοῦ Ταγκόπουλου.

— Βγῆκε κάπιο βιβλίο μὲ πεζὰ ποιήματα, γραμένα στὴν καθαρεύουσα, καὶ μὲ τὸν τίτλο «De profundis». Πολὺ ταιριασμένος ὁ τίτλος ἀφοῦ πρόκειται γιὰ βιβλίο γραμένο σὲ πεθαμένη γλώσσα.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. *Β. Πασχ.* Ἀλεξάντρεια. Λάβαμε τὴ συντρομή τοῦ 908 καὶ σ' εὐχαριστοῦμε. — κ. *Λώρη.* Εἶναι νωρὶς ἀκόμα γιὰ τέτια δουλιά. Ἄφισε κιόλας ποὺ χρειάζουνται καὶ πολλά, παραπολλά, ρούθλια.—κ. *Διακαδοπερπατητή.* Τυπώνουμε δῶ τὸ «μουσικὸ ἐπίγραμμα» τἀφιερωμένο στὸν «ἐθνικὸ ποιητὴ» κ. Φωκ. Πανᾶ ποὺ τὸν εἶδες «νὰ τὸν παίρνει γλυκὰ σὲ μαγευτικὸ πάρκο τῆς Ἀθήνας».

Ὡραία λιακάδα κι ἀπαλὰ σὲ πάγκο ἀποκοιμίζει·
ὄνειρο γαλανόφτερο τὸν ὕπνο του δροσίζει.
Χαμόγελον ἀγγελικὸ στὸ χεῖλι τοῦ ἀνθίζει,
—λυτὰ μπαντζάκια ὁ ζέφυρος μὲ χάρη ἀνεμίζει—
σμάρι ἀπὸ μύγες πράσινες στὸ στόμα του καθίζει·
ἡδονικὰ τὸ ποιητικὸ ροδόμελι τρυγίζει.
—Λυτὰ μπαντζάκια ὁ ζέφυρος μὲ χάρη ἀνεμίζει.

—κ. *Καπετανστρατάκη.* Ἀνοίξε ὅποιο βιβλίο τοῦ Ψυχάρη θέλεις, ἀνοιξε τὰ «Εἴδωλα» τοῦ Ροΐδη, ἀνοιξε τὸ βιβλίο τοῦ Φωτιάδη, διάβασε δυὸ τρία κατεβατά, ὁποια τύχει, ἢ βαρεῖσαι νἀν τὰ διαβάσεις ἀλάκαιρα τὰ βιβλία, καὶ θὰ βρεῖς κεῖ μέσα τὴν ἀπάντηση σ' ὅσα μᾶς ρωτᾶς.—κ. *Ἀντρειόφωνο.* Μᾶς ἄρεσε τὸ γράμμα σου καὶ λογαριάζουμε νἀν τὸ τυπώσουμε.—Σ' ἕνα θεατρόφιλο. Θὰ σοῦ ἀπαντήσουμε στ' ἄλλο φύλλο.

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δηλοποιεῖ ὅτι,

Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 6ῳ τῆς ἀπὸ 28 Φεβρουαρίου 1903 συμβάσεως μετάξὺ τοῦ Δηλοσίου καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης,κυρωθείσης διὰ τοῦ Νόμου ,ΒΩΞ' καὶ τοῦ ἀπὸ 16 Μαρτίου ἰδίου ἔτους Βασιλ. Διατάγματος, τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικὰ γραμμάτια τῆς Τραπέζης Ἠπειροθεσσαλίας καὶ αἱ παρὰ πόδας περιγραφόμεναι ἐκδόσεις καὶ κατηγορίαι τραπεζικῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τρκπέζης, ἀντικατασταθεῖσαι δι' ἐκδόσεων νεωτέρων τύπων, ἀποσύρονται τῆς κυκλοφορίας.

Οἱ κάτοχοι τραπεζιτικῶν γραμματίων τῶν ἀποσυρομένων ἐκδόσεων παρακαλοῦνται ὅπως προσαγάγωσι ταῦτα ἐντὸς ἔτους ἀπὸ σήμερον εἰς τὰ Ταμεῖα τοῦ Κεντρικοῦ Κατκστήματος καὶ τῶν Ὑποκαταστημάτων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης πρὸς ἀνταλλαγήν.

Μετὰ τὴν πάροδον τῆς ἐτησίας ταύτης προθεσμίας ἐξακολουθήσουσι πάντοτε νὰ ὦσιν ὑποχρεωτικῶς δεκτὰ τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τῶν ὡς ἄνω ἀποσυρομένων κατηγοριῶν **μόνον** εἰς τὰ Ταμεῖα τοῦ Κεντρικοῦ Κατκστήματος καὶ τῶν Ὑποκαταστημάτων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης εἰς πληρωμὰς καὶ πρὸς ἀνταλλαγήν.

Τὰ ἀποσυρόμενα τῆς κυκλοφορίας τραπεζικὰ γραμμάτια εἰσὶ τὰ ἑπόμενα.

Α'. Τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τῆς Τραπέζης Ἠπειροθεσσαλίας, πάσης ἐκδόσεως καὶ κατηγορίας.

Β'. Τὰ τῆς Ζ' ἐκδόσεως τῶν δραχμῶν νέων 25.

Τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τῆς ἐκδόσεως ταύτης διακρίνονται εὐχερῶς ἐκ τῆς πρὸς τὰ ἀριστερὰ εἰκόνος τῆς Ἀθηνᾶς, ἐκ τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς προσόψεως ἐν ἐλλειψοειδεῖ πλαισίῳ εἰκόνος ἐκ προτομῆς τοῦ πρώτου Διοικητοῦ τῆς Τραπέζης Γεωργίου Σταύρου καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ὀπισθίας ὄψεως εἰκόνος τῆς προτομῆς τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Πραξιτέλους.

Γ'. Τὰ τῆς Α' ἐκδόσεως τῶν δραχμῶν νέων 5.

Τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τῆς ἐκδόσεως καὶ κατηγορίας ταύτης διακρίνονται εὐχερῶς ἐκ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς προσόψεως ἐν κυκλικῷ πλαισίῳ εἰκόνος τοῦ πρώτου Διοικητοῦ τῆς Τραπέζης Γεωργίου Σταύρου, ἐν ᾧ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει, τῇ καὶ τελευταίᾳ τῶν γραμματίων τούτων,ὑπάρχει αὕτη πρὸς τὰ ἀριστερά.

Ἐν Ἀθήναις, 5 Ἰανουαρίου 1908.

Ὁ Διοικητὴς

Σ. ΣΤΡΕΙΤ